

**Quæstionum Canonicarum, In Quinque Libros
Decretalium, Tomus ...**

In Lib. III. Decretalium. In quo agitur De Rebus, quae in iudicium devenire solent, cujusmodi sunt, de vita et moribus Clericorum, ...

Schlüter, Georg

Augustæ Vindelicorum, 1708

§. 6. An, quando emphyteusis transit in dicto casu ad Monasterium,
Domino directo debeatur laudemium?

[urn:nbn:de:hbz:466:1-73045](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-73045)

laudemium; nam dominus directus jus laudemii, recipiendi deinceps titulo huius jus emphyteutæ semel ritè investiti, nec habet, nec habuit, nisi cum ab hoc jus emphyteuticum transfertur in aliam personam; sed hoc totum illi saluum manet, esto cum emphyteuta per consequentiam personæ transeat in monasterium, ut patebit ex sequent. ergo quoad hoc punctum, etiam stante asserto nostro, conditio Domini directi non evadit deterior.

1777 Sed nec evadit deterior ex altero capite, quòd deficeret spes utilis domini ad se unquam redituri; nam talis emphyteuta translatus in monasterium, vel habet jus utile sibi constitutum ad certum terminum? vel sine termino? si primum? fit caducum lapsu præfixi termini; si secundum? caducum erit juxta dicta. Coeterum, esto in dato casu, conditio Domini directi (negati illi jure revocationis) evaderet deterior, ipse sibi imputare debet, quòd hoc non deduxerit in pactum; & ideo hanc sententiam apud Sanch. cit. tenent Baldus auth. *Ingressi*. n. 22. C. de ff. Eccles. Salycet. Decius, Sylv. v. *Religio*. 6. q. q. dict. 2. Azor Instit. Moral. tom. 1. L. 12. c. 8. q. 4. &c. Hinc, si emphyteusis concessa sit illi professo ante ingressum, pro se, & suis hæredibus, transire illam in monasterium perpetuò, & irrevocabiliter, sive secularis sit, sive Ecclesiastica, docet Bartol. authent. *ingressi*. in secunda lectura n. 37. Beroius c. *in presentia*. de probat. n. 419. excipe nisi ex alio capite fiat caduca, v. g. non soluto canone; ratio est, quia concedens potuit cogitare, quòd talis emphyteuta habere possit, in hæredem, Monasterium, quod nunquam perit. Ex quo sequitur, idem dicendum, non tantum in casu emphyteusis à professo ante ingressum habitæ; sed etiam, post ingressum acquisitæ per hæreditatem.

1778 Dixi, quando non est adjectum pactum, *ne transeat in Ecclesiam*, vel *Monasterium*; hinc quæstio est, an ejusmodi pactum obstet, quò minus, emphyteutæ professione, transeat in Monasterium? & negativè cum Sanchez cit. c. 15. n. 63. contra Haunoldum tom. 1. de Just. tr. 4. n. 27. cujus ratio jam so-

luta est supra; nam illa translatio, in pactum deducta, intelligitur de translatione voluntaria, & nascente ex facto hominis; non autem necessaria, seu inducta à lege, in consequentiam personæ translata, & pro ejus vita; cujus ratio est; quia eo jure, ratione personæ translata, monasterium habet bona sui professi (quam diu ille naturaliter vivit) quo jure illa possessurus erat professus, si mansisset in seculo juxta dicta: Sed non obstante pacto, *ne alienet, vel transeat in Ecclesiam*, illa possessurus erat toto vitæ tempore: ergo illa similiter habere potest monasterium ratione personæ in ipsum translata, quam diu professus naturaliter vivit.

§. 6.

An, quando emphyteusis transit in dicto casu ad Monasterium, Domino directo debeatur laudemium?

Quæstio 1. procedit de tempore, quo emphyteuta naturaliter vivit: Resp. quod non; ex *L. fin. C. de re emphyt. relata* superius n. 1763. sed in casu, quo transit ad monasterium per consequentiam personæ, seu ipsius emphyteutæ professi, non transit ad aliam personam, ut probatum est n. 1766. & confirmatur 1. ex dictis num. 1767. nam si monasterium recipiens emphyteusim ratione ipsius personæ, seu emphyteutæ professi, esset alia persona, non posset recipere usumfructum per professionem usufructuarii; hoc autem falsum est ex dict. loc. cit. ergo. Confirmatur 2. quia laudemium non debetur, cum alienatio, vel mutatio est necessaria ex n. 1765. sed in casu, quo emphyteuta proficitur, & prius non disposuit, esto foret aliqua mutatio, ea tamen foret alienatio, vel mutatio solum necessaria, adigente ad hoc dispositione legum, tum civilium tum canonicarum, ut per se patet; ergo. Confirm. 3. ubi non est novus emphyteuta; non debetur laudemium, ut expressè docet Sichardus cum aliis relatus n. 1766. sed in hoc casu non est novus

novus emphyteuta, quam diu professus naturaliter vivit, ut ostensum est n. 1779. maximè, si in prima investitura primo emphyteuta, & ejus hæredibus jus utile, constitutum sit, ut notavimus ex Sichardo n. cit. ergo.

1780 Altera quæstio est, an debeatur laudemium, quando res emphyteutica, post professionem emphyteuta, ad monasterium, successionis capax, devolvitur ex hæreditate paterna? Resp. quod non, quam diu talis professus naturaliter vivit; ratio est, quia monasterium successionis capax, & ratione sui professi ex paterna hæreditate succedens in rem emphyteuticam, eo ipso succedit jure suitalis, & ut hæres necessarius ex n. 1766. sed in tali casu non debetur laudemium ex n. cit. Ergo. & confirm. 1. cit. argumentis prioris §. Secundò ex hoc, quia monasterium habet omnia jura sui professi perinde, ac si iste religionem professus non fuisset ex n. 1778. sed si iste professus non esset, nullum directo domino deberet laudemium in casu, quo res emphyteutica ad illum deveniret *jure suitalis*, ut passim docent authores; ergo etiam nullum debetur directo domino laudemium in casu, quo venit eodem jure ad monasterium ratione professi, post ingressum.

1781 Dices 1. laudemium debetur, quoties fit *vera mutatio* emphyteuta, sed quando jus emphyteuticum transit ad monasterium, sive per professionem ipsius emphyteuta, sive per hæreditatem paternam devolutam ad filium, jam professum in Religione, successionis capaci, fit vera mutatio emphyteuta; ergo in utroque casu debetur laudemium. Min. pat. quia *mutatio* consistit in *translatione* rei emphyteuticæ v. g. vineæ; sed hanc professus per professionem transfert in Monasterium; ergo per professionem fit *mutatio*. Resp. 1. N. ma. universaliter, idque non tantum ex mente Doctorum, qui Religiosi sunt; sed etiam secularium, ut Bartoli, Sichardi, & aliorum plurimorum quos retulimus à n. 1763. quibus ex Religiosis accedit Ludovicus Engel. p. 1. l. 1. tit. 21. §. 3. n. 11. in editione 1671. & in Colleg. juris canon. l. 3. tit. 31. n. 37. Nec video, quomodo rejici possit hæc autho-

ritas ex eo, quod sit *Doctoris Religiosus*; si rem controversam definiat fundamento liquido, & in jure fundato, nisi velis ex eo, quod sententiam suam dicat in favorem monasterii; sed sic ponis argumentum longè validius in omnibus, quoties Jurisconsulti favent seculo. Illa igitur major fallit de jure communi, cum mutatio est *necessaria*, vel fit *per consequentiam persone*, ut notatum est à n. 1767. & seq. Neque his præjudicant in his terris generalia Principum, sed potius corroborant, ut ostensum est à n. 1768. ergo.

Hinc in forma dist. ma. laudemium 1782 debetur, quoties fit *vera mutatio* emphyteuta *voluntaria*, trans. ma. *necessaria*, N. ma. sed in casu, quo emphyteutis per ipsum professum transit in Monasterium consequentia persone in primis nulla est *mutatio persone* ex n. 1766. & si esset, esset mutatio solum *necessaria* ex n. cit. in casu autem, quo à Patre immediate per hæreditatem paternam devolvitur ad filium post professionem, acquiritur jure suitalis, ut ostensum est n. cit. ergo. Quidam negat, filium post professionem religiosam in religione successionis, & bonorum in communi capace, jus suitalis retinere, *allegans*, se id nunquam legisse; sed hoc nihil probat, cum id expresse doceat notissimus Sanchez l. 7. Decal. c. 12. n. 5. ubi ait: *hoc passim teneri à Doctoribus, nemine, quem viderit, contradicente*; certum autem est à Thoma Sanch. & visos, & lectos esse quam plurimos, ut constabit inspicienti ejus opera sapientissima.

2. Data majori in object. n. 1781. 1783 posita, n. min. ad prob. dico, mutationem, propter quam debetur laudemium, non esse qualemcunque translationem juris emphyteutici; sed translationem, qua desinat esse *in priori persona*, & constituitur *in alia*, constat ex n. 1763. & 1785. cum seq. at translatione rei *cum ipsa persona*, seu *solum per consequentiam persone* non aufertur à *priori persona*, sed in illa remanens, cum ipsa transfertur in monasterium; ergo in hoc casu non fit *mutatio persone* habentis jus utile, sed ad summum modus illud habendi, nimirum in hoc, quod antea jus utile habuerit cum potestate in illo disponendi

di per se ipsum immediatè , & post ingressum habeat jus de illo disponendi , sed dependenter ab eo , qui gerit administrationem bonorum pertinentium ad communitatem , cujus ipse est pars , id , quod etiam ad dies vitæ facere non profusus.

1784 Negandum igitur est , quod per professionem religiosam , in religione bonorum in communi , & successionis capaci , fiat *vera mutatio* , in qua fundatur jus exigendi laudemium , vel professus sit *exutus* omni dominio , & *proprio* , *etiam in communi* ; nam professio religiosa in ejusmodi religione , non aequivalet morti naturali , ut probatum est lib. 2. tit. 1. & , licet professus censeatur *mortuus spiritualiter* , (nimirum quoad propriam voluntatem , quam Deicausâ subdit alteri) non est tamen *mortuus civiliter* (proprie loquendo) nimirum , quoad effectus juris , nec in sensu juris perdit libertatem , sicut *seruus* ; alias enim nec de licentia Prælati posset stare in iudicio , vel disponere derebus , quas ante ingressum habuit &c. quod tamen passim negatur , & est contra notissimam praxim.

1785 Ex dictis coll. 1. negandum esse , quod jus utile in dato casu emphyteutæ professi , *ab hoc in alienum dominum transferatur* ; esto verum sit , quod *cum ipse* , & per consequentiam personæ in monasterium transeat , sic tamen , ut solum ratione ipsius ; non autem ratione sui , monasterium illud habeat , quam diu professus naturaliter vivit ; igitur jus suum non transfert in monasterium , illud à se omnino alienando , sed tantum in communionem admittendo.

Coll. 2. esto transmittatur (si professus ante ingressum fratri suo relinqueret jus emphyteuticum , vel hic illi , aut Pater filio , alio titulo , quam hæreditatis) deberi laudemium ; negari tamen , hoc deberi in casibus propositis : quia frater non habet ipso facto omnia jura fratris , sicut religio omnia jura sui professi ex n. 1780. secundo , quia ibi jus utile non transit ad alterum mutatione *necessaria* , vel per consequentiam personæ . 3. quia filius eo casu emphyteusim non haberet , *ut hæres suus* . Denique illud antecedens fallit in casibus expressis à n. 1768.

Coll. 3. ex eo , quod (si quis uxori suæ donaret vineam emphyteuticam) deberetur laudemium ; nullam fieri paritatem & casum , quo emphyteuta illam per professionem secumfert ad monasterium . Nam 1. hæc translatio est *necessaria* , & per consequentiam personæ ; non illa ; 2. hæc translatio est per transitum emphyteutæ in communitatem , in qua se Deo dedicat ; non illa 3. uxor per connubium , non est *eadem persona cum viro* , *juridice* , nec per hoc , quod conjuges sint duo in carne una , sunt eadem persona in iuribus . Nec enim ex hoc uxor succedit in omnia bona viri sui , sicut monasterium in omnia jura sui professi ex n. 1780.

Coll. 4. Nec bene fieri paritatem ad casum , quo jus emphyteuticum ex hæreditate paterna post religiosam professionem devolvitur ad monasterium , ratione sui professi ; quia monasterium ratione sui professi , tunc stat , ut hæres suus ex dictis : hinc sine ullo fundamento juris dicitur , quod filius jura , vel privilegia , filiis , aut descendentibus concessa ex rescripto Principis , per consequentiam personæ non ferat secum ad monasterium , in quo profiteretur ; Nam 1. manifeste id repugnat legibus allatis in supra , quæ clare dicunt , quod eum sequantur omnia sua jura , & res ; nec statutum aut consuetudo ulla , ut notavimus n. 1774. (nisi legitima) illi derogare potest , quæ in his terris nulla extat , ex n. 1768. cum rescripta Principum pro his terris potiori jure firmant sententiam nostram ; nam licet ejusmodi rescriptum etiam in stricta interpretatione sumatur ; certum tamen est , quod per professionem non desinat *naturaliter* , esse filius , ut manifestum est omnibus , sed nec *civiliter* desinit esse filius ; quia professio religiosa in religione bonorum in communi , & successionis capaci , non habet vim extinguendi jus filii in professio (ut certum est apud omnes Canonistas , scribentes de jure Regularium) sed tantum ligandi eum , ut eo non utatur licitè , vel etiam valide , nisi dependenter à voluntate illius , qui nomine communi administrat bona talis monasterii .

Coll. 5. esto darem , quod in rescriptis

ptis pura veritas, non autem fictio inspicenda sit (quod tamen in plurimis fallit) in casu tamen nostro, professum illum in religione (de qua loquimur) post professionem æquè, ac ante, esse filium, & habere jura filii, veritas est, non juris fictio; nam jus filiationis per professionem in ejusmodi religione non extinguitur; quia, cum certum sit, incapacitatem dominii non esse *ex natura voti paupertatis*, etiam *solemniter* professæ, ut constabit amplius ex dicendis; sed tantum speciali constitutione juris positivi, ut expressè definivit Gregorius XIII. in bulla *ascendente*. edita 1584. 8. Calend. Junii, & alias habetur c. *unic.* de voto, in 6. eo ipso in nullo professo, vi suæ professionis ulla, vel major incapacitas dominii, aut juris erit, quam Ecclesiæ constitutione definitum sit; at in filiis; vi suæ professionis, in religione bonorum, & successionis capaci, extingui jus filiationis nullibi definitum est in jure; imo contrarium apertè constat ex dictis; ergo falsum est, quod professus sola *jurisdictione*, & non *vere* retineat jus suæ, & re ipsa, ex qualitate filii, recesserit per professionem: accedit, quod per Generalia Casarum, respectu Styriæ, non qualiscunque recessus ex communione hæredum, sed tantum recessus *per venditionem rei*, post hæreditatis divisionem, pariat obligationem laudemii ex n. 1771.

1788 Nec ex eo (quod, si professus vellet, major autem pars vellet, vendi vineam v. g. ipsius suffragium nullum esset) rectè sequitur: ergo nullum habet dominium, quia juxta n. per usum præcisè annullatum, non est annullatum jus; alias pupillus non esset rei dominus; quia, quando absque auctoritate tutoris, extra casum sibi lucrosam, disponit de re sua, dispositio est jure nulla; at ex hoc non rectè arguitur, pupillum non habere illius rei dominium, licet sit vinculum, ergo etiam ex illo casu non rectè arguitur, professum nullam illius rei habere dominium, quia, ut rectè notat Wadingus de contractibus D. 2. d. 2. religiosi, qui administrationem non habent, aut licentiam Prælati, quoad suos contractus comparantur

pupillis. 2. quia per hoc solum sequitur, cum carere administratione, & jure disponendi particulariter, non autem communiter, ut dictum est; ergo.

Coll. 6. esto detur, quod, si monasterio legasset vineam, hoc deberet laudemium ipso *naturaliter* mortuo; non tamen idem sequi, quando ipse vineam emphyteuticam per religiosam professionem, & consequentiam personæ fert ad monasterium, aut monasterio obvenit hæreditate paterna, ratione filii professi; nam in casu legati monasterium non habeat vineam *ratione personæ* in ipsum translata, sed *facto hominis*; seu *dispositione legantis*; secus in casu, quo vinea sequitur emphyteutam; nam in hoc casu monasterium non capit vineam, ut *heres* sui professi, ex dict. nec in eo casu legati monasterium recipit vineam, ut *heres suus*; secus in casu vineæ post professionem filii, obitu patris ad monasterium, ratione professi, devoluræ, ut dictum est n. 1780.

Et ideo notandum, quod, quando dicitur, *monasterium haberi, & esse loco filii*, non sit sensus, quod monasterium habeatur tanquam *filius, personæ in ipsum translata* professione, eique succedat, ut *filius ejus* (quia sic monasterium esset in potestate sui professi) sed quod monasterium eodem modo, ratione sui professi stet loco filii respectu ejus, respectu cujus ille professus habetur filius; quia, ut dictum est, filius monasterium ingressus nihil perdit ex illis jurebus, quæ ante habebat, quoad successiones in bona parentum, retinetque jura suæ, & similia; hinc monasterium (si moriatur secularis parens professi) intentat nomine sui religiosi (qui adhuc vivit naturaliter) petitionem hæreditatis (ut fundatè docet Wadingus *ibid. cit.*) & ejus præteritione, testamentum rumpitur æquè, ac in casu præteriti filii non religiosi.

Dices 2. si ex eo, quod filius in monasterio bonorum, & successionis capaci profitendo, secum ad illud ferat rem emphyteuticam, non deberet solvi laudemium, fieret magnum præjudicium dominis directis; ergo tali casu solvendum est laudemium; verum ex quo capite? quia per hoc fit mutatio?

tatio ? in qua fundatur debitum laudemii ? sed hoc negatur ex dict. à n. 1779. an, quia eadem persona sed nunc religiofa vineam habet jure possidendi bona communiter ? at per hoc non ostenditur, quod sit *novus* emphyteuta ex n. 1766. sed tantum, quod sit idē in alio statu & quidē in statu sacro, propter quod gravi religionem, quæ loco filii recipit illū emphyteutam, alienum est à recto, & omni juris æquitate. Accedit, quod in nullo præjudicetur domino directo, esto in dato casu non solvatur laudemium; quia per hoc nihil perdit, quod ei obvenisset, si emphyteuta non esset professus à n. 1766. nam ejus naturali morte secuta, monasterium pender laudemium; quia tunc capit vineam, emphyteusi subjectam, ut hæres emphyteutæ defuncti, si eam (ante professionem) per ultimam voluntatem, in eventum suæ mortis *naturalis* monasterio cedit; ante hanc autem monasterium eam non habet, ut hæres, sed acquisitione naturali, ut dictum est; ergo.

§. 7.

De melioratione rei emphyteutica.

Tertiam emphyteutæ obligationem dixi n. 1752. esse obligationem faciendi rem meliorem, secundum nomen, & concessionis rationem; nam olim in emphyteusim dabantur agri deserti, & minus fertiles, redigendi ad culturam, sic, ut in eo peccans, fundo expelli posse videatur, arg. c. 3. h. t. & L. 3. C. Locati; hoc tamen intellige de cultura, & meliorationibus, quas communis diligentia colonus adhibere solet, & quibus non adhibitis res deterior fieret, v. g. si non putaret arbores, si tribulos, aliaque inutilia fruteta, non purgaret, si non plantaret arbores in locum demortuarum &c. & harum meliorationum æstimationem emphyteuta, etiam emphyteusi finita, non repetit.

1793 Communior igitur sententia habet, emphyteutam teneri ad rem meliorandam; sic Fachinaus lib. 1. c. 92. & alii; sed hoc posse dupliciter intelligi, 1. ut red-

dat meliorem ultra communem diligentiam coloni; 2. cum communi diligentia sic, ut ea prætermissa res deterioretur, & ad hanc meliorationem ex vi contractus emphyteutici, emphyteutam teneri, communis tradit; & ejusmodi meliorationes emphyteutam non posse repetere à Domino, etiamsi sine ejus culpa emphyseusis finiatur; secus tamen est de illis, ad quos, vi talis contractus, non tenebatur.

Cæterum emphyteuta non tenetur, **1794** sed potius Dominus directus restaurare ea, quæ absque culpa emphyteutæ penitus collapsa sunt, vel incendio, aut alio casu absumpta, ut domus, horrea, putei; ratio est; quia substantia fundi ab eo restituenda est, ad quem pertinet; deinde si emphyteuta ponat alias meliorationes, ad quas vi contractus non tenetur, v. g. si domos: aut horrea, aut stabula, de novo ædificet, tunc resoluta emphyteusi, absque culpa emphyteutæ, potest horum æstimationem repetere; colligitur L. 7. §. 16. ff. *solutio matr.* ubi simile quid traditur quoad maritum, ibi in fine: *plane, si novam villam necessario extruxit, vel veterem totam sine culpa sua collapsam restituerit, erit ejus impensa petitio; simili modo, & si pastina instituit:* hæ enim impensæ, aut in res necessarias, aut utiles cedunt, pariuntque marito actionem; idem dicitur L. 7. C. de usufructu; L. 16. ff. locati; L. 55. §. 1. eod.

1795 Questio nunc est, an emphyteuta incidat in commissum ob rem deterioratam; dicitur res deteriorari, cum evadit pejor, ut notat Pereyra in Elucidar. n. 1863. seu, quando ab eo statu, in quo prius erat, diminuitur; de emphyteusi Ecclesiastica videtur affirmandum ex Authen. qui rem. C. de ff. Eccles. (quæ desumpta est ex Novell. 120. c. 3.) ibi: *qui rem ejusmodi conductam, vel in emphyteusim acceptam fecerit deteriorem, aut emphyteuticam canonem per biennium non solveris, hac lege repelli potest, ut tamen solvat totius temporis pensionem, & id, in quo rem lasit, resarciat, non repetiturus, si quid impendit nomine meliorationis.*

Circa istum casum quaeritur 1. an hæc **1796** poena commissi locum habeat etiam in